

**SIFIR ATIK YÖNETİM SİSTEMİ
UYGULAYICILARI İÇİN BİLGİLENDİRME**

**ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İDARİ VE MALİ İŞLER DAİRE BAŞKANLIĞI
SIFIR ATIK BİRİMİ**

**Hülya ERCAN
Sıfır Atık Birim Yöneticisi**

MART 2021

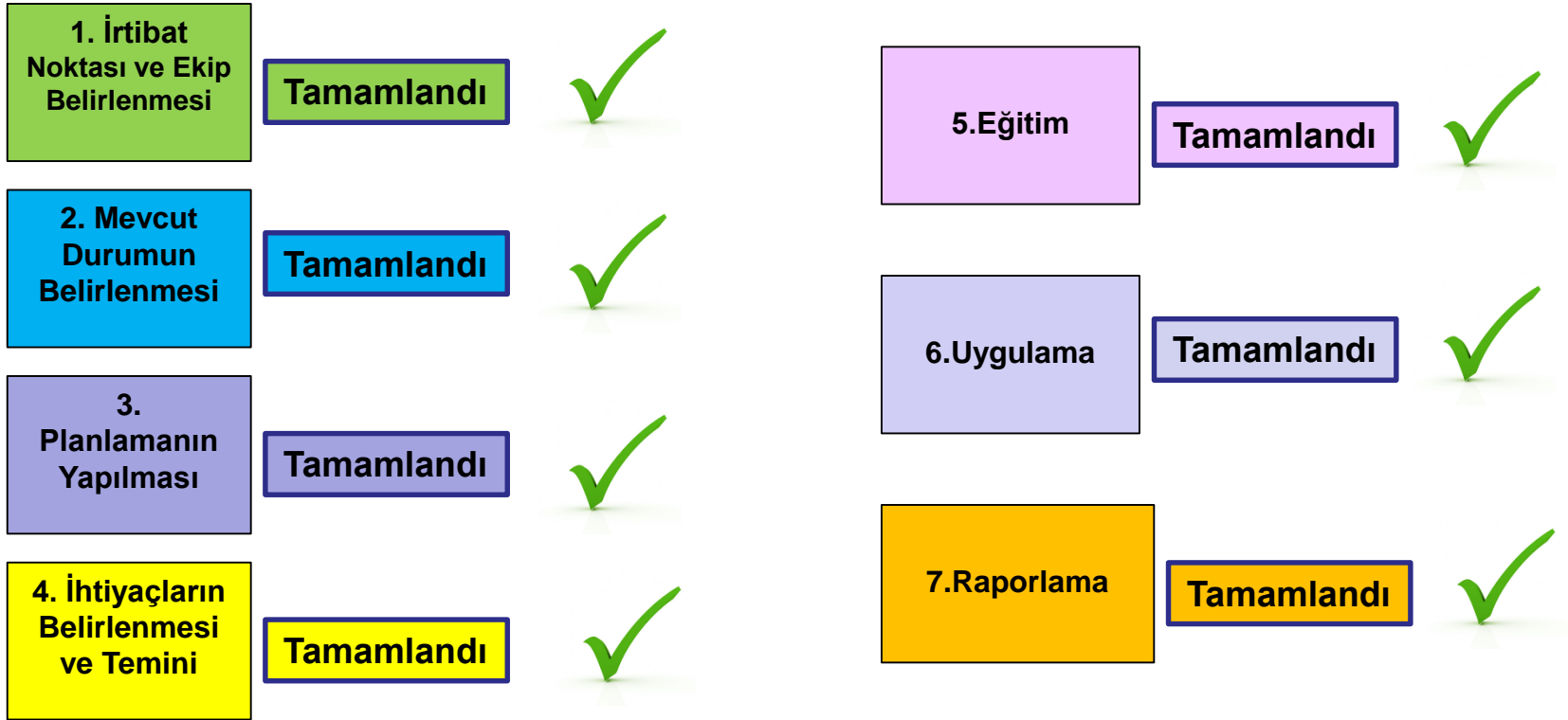
**ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY**

Sıfır Atık: *Sıfır atık; israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan atık yönetim felsefesi olarak tanımlanan bir hedeftir.*

Sıfır Atık Yönetim Sistemi: *Atık oluşumunun önlenmesinden başlayarak, atıkların azaltılması, kaynağında ayrı biriktirilmesi, geçici depolanması, ayrı toplanması, taşınması ve işlenmesi süreçlerinin hepsini içine alan, fayda ve maliyet unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulan yönetim sistemidir.*

Sıfır Atık Yönetim Sistemi Kurulması Aşamaları:

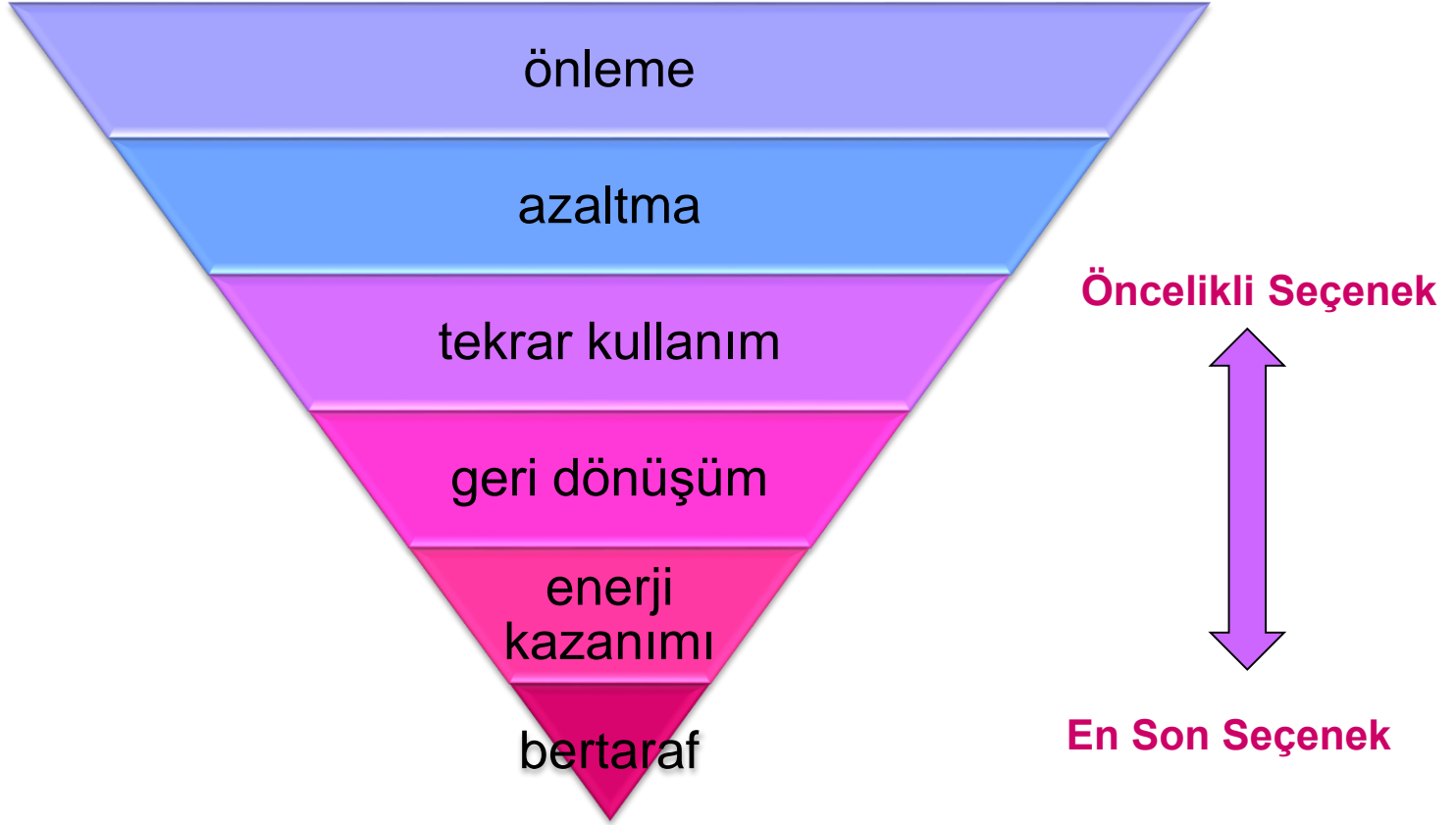

HER ATIK ÇÖP DEĞİLDİR

Sıfır atık bir hayat tarzıdır.

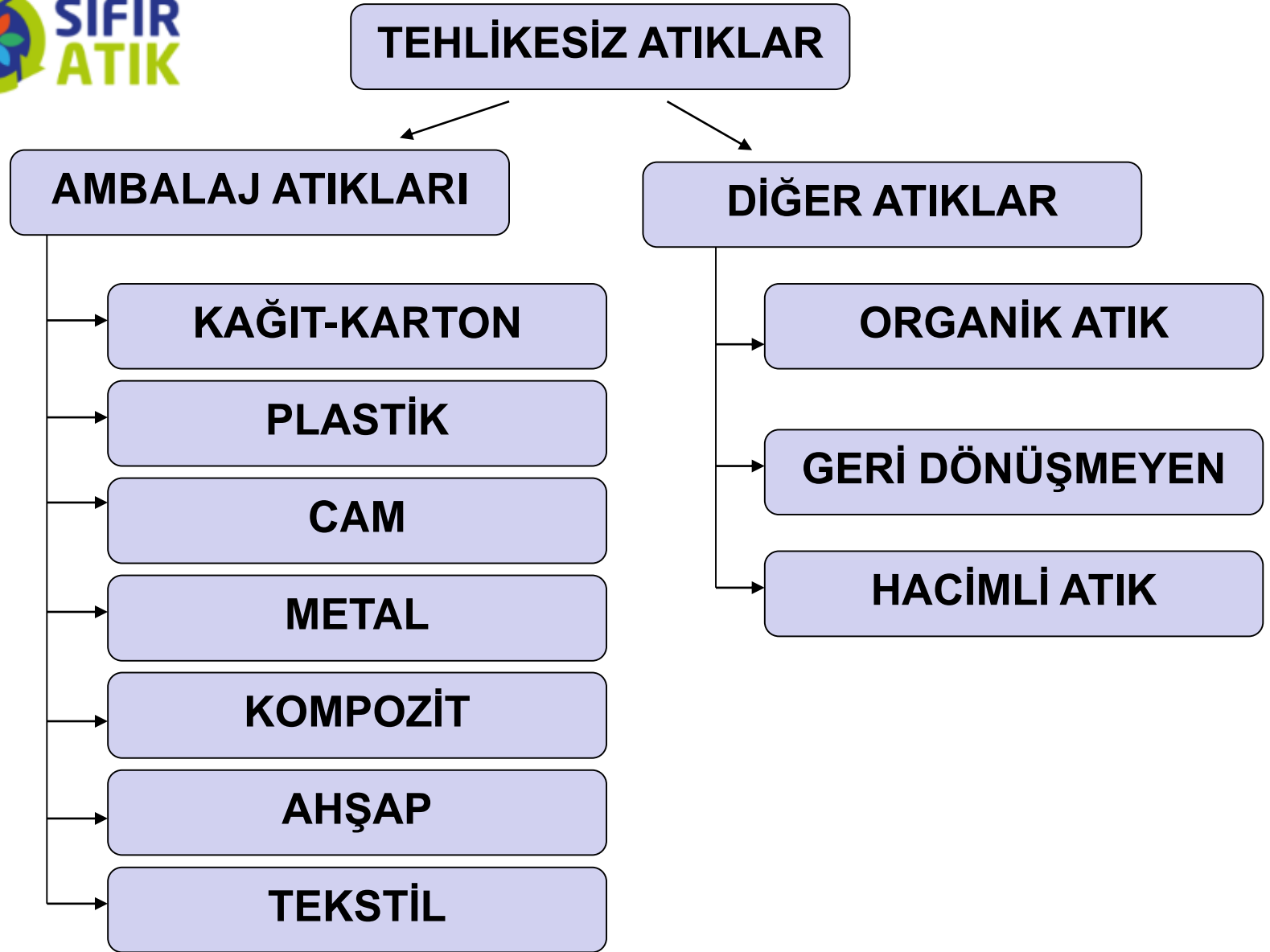
Atık yönetimi hiyerarşisine göre hareket ederek mümkün olan en az miktarda atığı ve çöprü çıkarabilmek için çevre dostu/sürdürülebilir seçimler yapmayı hedefler.

SIFIR ATIK HİYERARŞİSİ

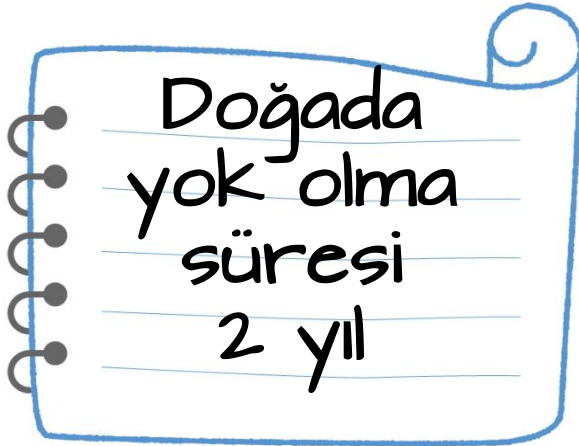
ATIK NEDİR?

Üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan veya bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde veya materyaldir.

Kağıt-Karton Atıklar

Kağıt; odun hamurunda bulunan selüloz lifleri kullanılarak üretilir.

- Kitaplar
- Defterler
- Yazışma Kağıtları
- Gazeteler
- Kese Kağıtları
- Not Kağıtları
- Karton Koli

Plastik Atıklar

Plastikler petrol türevlerinden elde edilir.

- Pet şişeler
- Şişe kapakları
- Su damacaneları
- Ambalajlar
- Naylon poşetler
- Plastik kutular
- Pet bardaklar
- Temizlik malzemesi ambalajları
- Kişisel bakım ürünleri ambalajları
- Plastik oyuncaklar

Doğada
yok olma
süresi
1000 yıl

Cam Atıklar

Camın ana maddesi kumdur. Kum, soda ve kireç. Bu malzemeler, 1500 dereceye kadar ısıtılarak eritilir.

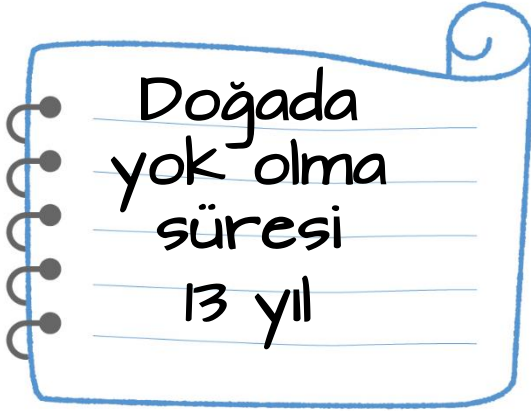
- İçecek şişeleri
- Konserve kavanozları
- Reçel kavanozları
- Sürahi
- Bardak

Doğada
yok olma
süresi
4000 yıl

Ahşap Atıklar

Ağaçlardan elde edilen ahşap malzemeler, ev eşyaları, taşıma ve koruma amaçlı ambalaj ve yapı malzemesi olarak hayatın her alanında yaygın şekilde kullanılmaktadır.

- Evlerde kullanılan mobilya ve küçük ev eşyaları
- Ambalaj olarak kullanılan palet ve kasalar
- Yapı malzemesi ve ev eşyası üretiminden kaynaklı kırpıntı, parça, talaş halindeki tüm malzemeler

Kompozit Atıklar

Plastik, kâğıt, metal, cam, ahşap gibi malzemelerin birlikte kullanılması ile elde edilen kompozit malzemeler başta ambalaj sektörü olmak üzere endüstriyel kullanımları da yaygındır.

- Meyve suyu ve süt ambalajı
- Hazır çorba ambalajları, çay, kahve, çikolata ambalajı

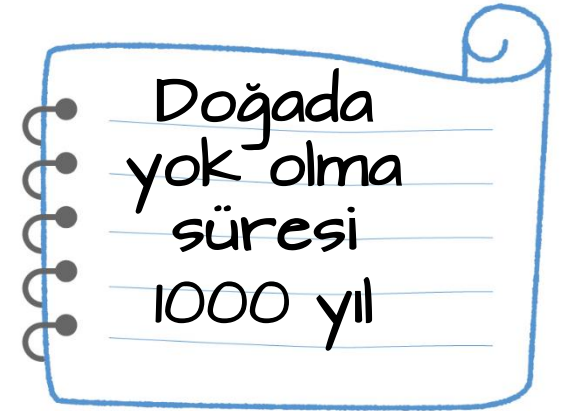
Doğada
yok olma
süresi
5 yıl

Metal Atıklar

Metal, yeryüzü tabakasını oluşturan çeşitli minerallerin işlenerek saflaştırılması sonucunda üretilir.

- Alüminyum içecek kutuları
- Yağ ve salça tenekeleri
- Konserve kutuları
- Mutfak gereçleri (çatal, bıçak, tencere, tava, çaydanlık)
- Alüminyum folyolar

Tekstil Atıklar

Doğal ve sentetik liflerin kullanılması ile elde edilen tekstil malzemeleri iplik ve kumaş üretimi ile başta giyim ve ev eşyası olmak üzere hayatın her alanında yaygın şekilde kullanılmaktadır.

- Kişisel kullanıma yönelik tekstilden mamul kıyafet / giysiler
- Tekstil ve konfeksiyon üretiminden kaynaklı kırıntı, parça, elyaf halindeki tüm malzemeler

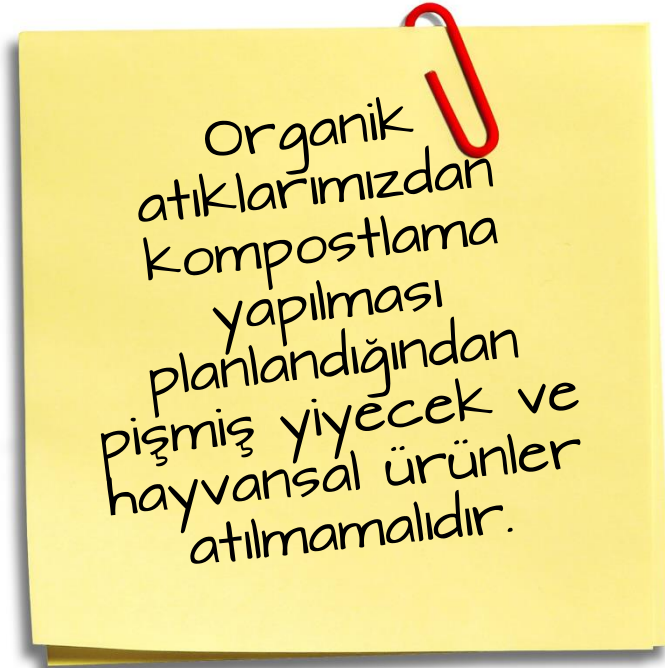
- Evlerde gündelik kullanıma yönelik tekstilden mamul havlu, masa örtüsü, halı, perde, nevresim, örtü, battaniye ve benzeri tüm eşyalar

Doğada
yok olma
süresi
5-7 yıl

Organik Atıklar

Bitki ve hayvan kaynaklı atıklara "organik atık" adı verilir. Organik atıklar, doğada mikroorganizmalar yardımıyla kolayca bozunarak temel bileşenlerine ayrılır. Organik atıkların biriktirilip ara sıra karıştırılarak kontrollü olarak bozunmaları sağlandığında, bitkiler için çok zengin bir gübre elde edilebilir.

- Meyve Sebze Atıkları
- Çay, Kahve Posası
- Buğday, Arpa, Çavdar Samanı
- Dökülmüş Ağaç Yaprakları
- Arıtma Çamuru

Geri Dönüşmeyen Atıklar

Geri Dönüşümü mümkün olmayan atık türleridir.

- İzmarit
- Islak Mendil
- Kağıt Bardak
- Sakız
- Süprüntü
- Porselen Tabak

Doğada
yok olma
süresi
5-7 yıl

Geri Dönüşmeyen Atıklar

Geri Dönüşümü mümkün olmayan atık türleridir.

- Yağ ve su geçirmez kağıtlar (pergament kağıdı, aydıngeçir, v.s.)
- Islanmış, kirlenmiş kağıtlar (yiyecek bulaşmış, hijyenik kağıt v.b.)
- Karbon kağıdı
- Eski duvar kağıtları
- Plastik emdirilmiş paket zarfları, yollama çantaları v.b.
- Tüm diğer özel kağıtlar (filtre kağıtları, yapıştırma bantları)
- Kedi, köpek altlıkları ve dışkıları
- Ampul ve flüoresans lambaları
- Pencere camları, cam yapı malzemesi
- Aynalar
- Optik camlar, ısıya dayanıklı camlar,

Üniversitemizde;

- 196 adet binanın 582 katına 635 adet 3'lü (Kağıt atıklar için mavi, plastik cam metal ve ambalaj atıkları için mavi ve evsel atıklar için gri) kumbara seti ile organik atıklar için 351 adet kahverengi kumbara yerleştirilmiştir.
- Kampüste bulunan 85 ayrı noktaya 95 adet 2'li (Kağıt atıklar için mavi, plastik cam metal ve ambalaj atıkları için mavi) konteyner seti ve organik atıklar için 20 adet kahverengi konteyner yerleştirilmiştir.

Üniversitemizde;

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 7 Nisan 2020 tarih ve 2020/12 sayılı Genelgesi uyarınca 83 binaya 298 adet maske ve eldiven toplama kutusu yerleştirilmiştir.
- Atık türleri ve kumbaraların doğru kullanımına yönelik afişler bastırılarak iç mekanlara yerleştirilen kumbaraların yakınına asılması sağlanmıştır. Söz konusu afişler, atıkların ayrıştırılması konusunda yönlendirici olmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 7 Nisan 2020 tarih ve 2020/12 sayılı Genelgesi uyarınca maske, eldiven ve diğer kişisel hijyen malzeme atıklarının diğer atıklardan ayrı olarak biriktirilmesi, ağzı sıkıca kapatılan iç içe iki torbaya konulması, geçici depolama alanlarında en az 72 saat bekletildikten sonra “diğer atık” kategorisinde “evsel atık” olarak yönetilmek üzere belediyeye teslim edilmesi gerekmektedir.

Neleri Atmalı

ODTÜ | Sıfır Atık Birimi

ORGANİK ATIKLAR

Çiğ Sebze, Meyve Artıkları
Taze veya Kurumuş Otlar
Çay ve Kahve Atığı
Yumurta Kabukları
Ziraat Artıkları
Ağaç Yaprakları

Organik çöplerimizden "Gübre Üretimi" yapılacağı için belirtilenin dışındaki çöpleri atmamalıyız.
PİŞMİŞ YİYECEKLERİ ve HAYVANSAL ÜRÜNLERİ lütfen atmamalıyız.

GERİ DÖNÜŞEN ATIKLAR

Gazete
Dergi
Kitap
Defter
Not Kağıdı
Beyaz Kağıt
Kraft Kağıdı

Plastik Poşet
Pet Şişeler
Şişe Kapakları
Su Damacaneleri
Ambalajlar
Plastik Kutular
Pet Bardaklar
Konserve Kutuları
Kavanoz Kapakları
Metal İçecek Kutuları
Tüm Cam Şişeler
Tüm Kavanozlar
Karton Kutular
Tetrapak Ambalajlar

GERİ DÖNÜŞMEYEN ATIKLAR

Islak veya Kuru Mendil
Kağıt Havlu
İzmarit
Ciklet
Strafor Ambalajlar
Pencere Camı
Oyuncaklar
Kağıt Bardaklar
Ahşap Karıştırma Çubukları
Deodorant Kutusu
Basıncılı Boya Kutusu
Çay Poşetleri

Üniversitemizde;

25 Mayıs 2020 tarihinde ODTÜ Sıfır Atık Yönetim Sistemi Usul ve Esasları (SAYS) uygulamaya başlanmıştır.

Buna göre;

- SAYS kapsamında Bina/Kat Kontrol Sorumluları belirlenmiştir.
- Masa altı çöp kutularının kaldırılması istenmiştir.
- Herkes kendi ürettiği atıktan sorumlu tutulmuştur.
- Kat temizlik görevlilerinin odadaki atıkların toplanmasına ilişkin sorumluluğu ve görevi kaldırılmıştır.

Üniversitemizde;

Ayrıca,

- Ofis malzemelerinin israf edilmeden kullanılması, ataş, dosya vb. malzemelerin tekrar kullanılması,
- Gereksiz çıktılar alınmaması, mümkün olduğunca çift taraflı çıktı alınması,
- Müsvedde kağıtların not kağıdı olarak kullanılması,
- İletişimlerde yazılı baskı yerine e-posta kullanımının tercih edilmesi,
- Bilgi notu, yazışmalarda plastik dosya kullanımı yerine ataş, zımba kullanılması,

Üniversitemizde;

- Temizlik malzemelerinin daha büyük ambalajlarla temin edilmesi, malzemenin daha az miktarlarda kullanılmasının özendirilmesi
- Su kullanımında dikkatli davranılması, muslukların açık bırakılmaması,
- Bozuk muslukların bildirilmesi
- Elektrik kullanımında dikkatli davranılması,

ve bu mantık ve yaklaşımın mümkün olan tüm alanlarda ve kaynaklara uygulanması önerilmektedir.

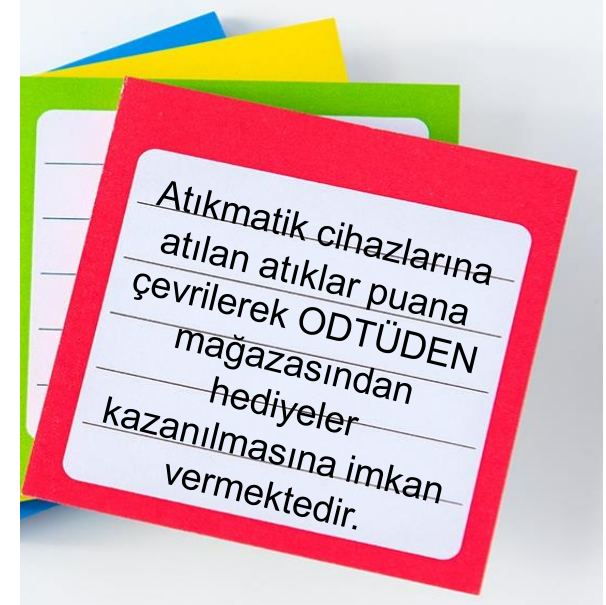
Üniversitemizde;

Kampüsümüzde 3 ayrı noktaya Atıkmatik yerleştirilmiştir.

ODTÜDEN Mağazası önü, Yurtlar Bölgesi ile Yabancı Diller Yüksekokulu civarına yerleştirilen ve plastik, metal, cam atıkların geri dönüşümünü sağlamaya yönelik Atıkmatik cihazlarının sayısının artırılması hedeflenmektedir.

Cam, metal ve plastik atıklar ile atık pillerin toplanması için kullanılmaktadır.

TEHLİKELİ ATIKLAR

Atık yağlar

Tıbbi atık

Tıbbi ilaçlar

Kontamine ambalaj

Televizyon monitör

Basınçlı kaplar

Pil

Akü

Kartuş / toner

Yağ filtreleri

Bilişim teknolojileri

Atık piller, içeriğinde bulunan ağır metaller nedeniyle çevre ve insan sağlığına zararlı etkilerde bulunabilecek atıklardandır ve atık piller için özel olarak tasarlanmış biriktirme ekipmanlarında ayrı olarak toplanması gereklidir.

Atık elektrikli ve elektronik eşyalar, içeriğinde bulunan ağır metaller nedeniyle çevre ve insan sağlığına zararlı etkilerde bulunabilecek atıklardandır ve ayrı toplanması gereklidir.

Bitkisel atık yağlar, atıksu toplama sistemlerinin daralmasına ve tıkanmasına; toprak ve yeraltı sularının kirlenmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle ayrı toplanması gerekmektedir.

Tıbbi atıklar, doğrudan veya aracı hayvanlarla bulaşan, cüzzam, veba, kolera, dizanteri, tüberküloz, kuduz, sıtma gibi hastalıklara sebebiyet verebilen atıklardandır. Bu nedenle hiçbir suretle diğer atıklarla karıştırılmamalı, ayrı olarak toplanması sağlanmalıdır.

Atık ilaçlar; insan ve çevre sağlığı için riskli gruptadır ve ayrı olarak toplanmalıdır.

Tehlikeli atıklar: yanıcı, yakıcı, patlayıcı, tahriş edici, kanserojen, zehirli atıklardır. Toner-kartuşlar, kontamine ambalajlar, kontamine filtreler basınçlı kaplar vb. gibi atıklardır.

Üniversitemizde;

Bazı binalarda bulunan pil toplama kutuları ya da Atıkmaticler pil toplamak için kullanılmaktadır.

(Atık pil kutularının sayısının artırılması hedeflenmektedir.)

Yağ atığı çıkaran birimlerde, yağ atıkları birim sorumlusunca lisanslı firmaya teslim edilerek, teslim edilen yağ miktarı ve teslim tarihi gibi bilgileri içeren makbuz ve benzeri belgeler SAB'a iletilmelidir.

Üniversitemizde;

Tehlikeli atık çıkan birimler atıklarının ayrı ve mevzuata uygun şartlarda biriktirilmesinden, saklanmasından ve lisanslı firmalara teslim edilerek bertaraf edilmesinden sorumludurlar.

Söz konusu birim sorumlusunca tehlikeli atıkların lisanslı firmaya teslim edilmesi ile ilgili olarak tehlikeli atık miktarı ve teslim tarihi bilgilerini içeren makbuz vb. belgeler SAB'a periyodik olarak iletilmelidir.

Üniversitemizde Yürütülen Farkındalık Faaliyetleri

- 25.10.2019 tarihli Rektörlük Makam oluru ile Sıfır Atık Birimi (SAB) kurulmuştur.
- Sıfır Atık Birimi Web sayfası oluşturulmuştur.
- Kampüs içerisindeki binalara Sıfır Atık Kumbaraları yerleştirilmiştir.
- Üniversite yönetimi e-posta ile ODTÜ Sıfır Atık Yönetim Sistemi (SAYS) Usul ve Esasları hakkındaki genel duyuruyu tüm akademik ve idari personel ile öğrencilere iletmiştir.
- Kampüsteki özel işletmelerin (kiracıların) 4'lü Sıfır Atık Kumbarası edinmesi için bildirim yapılmıştır.

Sıfır Atık kapsamında yürütülen tüm bu çalışmalar sonucunda Üniversitemiz 17 Eylül 2020 tarihi itibari ile Temel Sıfır Atık Belgesi almaya hak kazanmıştır.

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Belge No: TS/6/B2/6/7

Tarih: 17/09/2020

SIFIR ATIK BELGESİ
(Temel Seviye)

Adı : ODTÜ REKTÖRLÜK

Adresi : ANKARA, ÜNİVERSİTELER Mah. DUMLUPINAR Bul. O.D.T.Ü No: 1, ÇANKAYA, TÜRKİYE

Vergi No : 6340617444

12/07/2019 tarihli ve 30829 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Sıfır Atık Yönetmeliği'nce Sıfır Atık Yönetim Sistemi'ni kurarak **Sıfır Atık Belgesi**'ni almaya hak kazanmıştır.

Belge Son Geçerlilik Tarihi: 17/09/2025

 e-imzalıdır

Ali Vedat ÇİFTÇİ
Çevre ve Şehircilik İl
Müdürü

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak Doğrulama Kodu : OGHFMVDQ Evrak Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/cevre-ve-sehircilik-bakanligi>

Üniversitemizde;

Aralık 2020 İtibariyle 452,412 Ton Değerlendirilebilir Atık İle

29 TON KAĞIT

55.718,61 LT.PETROL

7 TON METAL

811,57 M3 SU TASARRUFU

492,73 ADET AĞAÇ

8 TON CAM

1 TON BİTKİSEL YAĞ

246.985,36 KWH ENERJİ TASARRUFU

21 TON PLASTİK

19,13 TON HAMMADDE

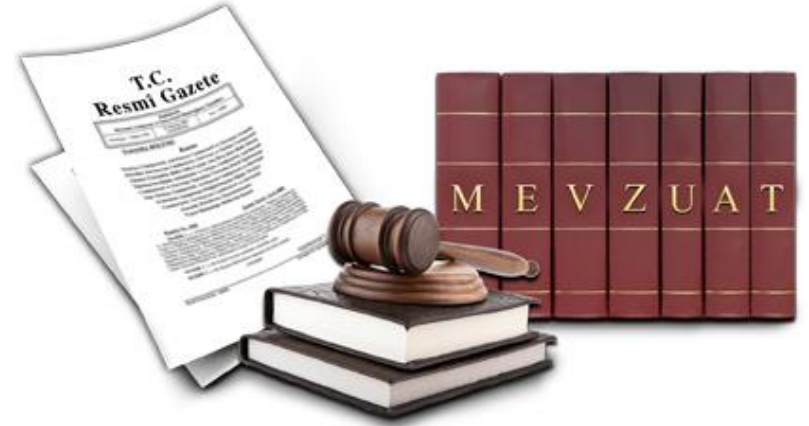
1.020 LİTRE BİYODİZEL

kazanım sağlanmıştır.

İlgili Mevzuat

- ✓ 2872 Sayılı Çevre Kanunu
- ✓ 12.07.2019 tarihinde 30829 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Sıfır Atık Yönetmeliği”
- ✓ İlgili Diğer Yönetmelikler

İletişim :

ODTÜ İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı

Sıfır Atık Birimi

Hülya ERCAN 2102815

Firdevs YALÇIN 2102817

Güray KARTAL 2103822

sab@metu.edu.tr

<http://imidb.metu.edu.tr/tr/sifir-atik-birimi>

Teşekkürler

